

EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen erosopimuksen täytäntöönpano; Windsorin puitteisto

Kokous

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio ja Yhdistynyt kuningaskunta (jäljempänä UK) saavuttivat 27.2.2023 yhteisymmärryksen erosopimuksen liitteenä olevan Irlantia ja Pohjois-Irlantia koskevan pöytäkirjan täytäntöönpanosta. Yhteisymmärrystä kutsutaan Windsorin puitteistoksi (Windsor Framework). UK:n toiveesta pöytäkirjaa saa jatkossa niin halutessaan kutsua kansallisessa lainsäädännössä myös tällä termillä.

Puitteistossa sovitut yhteiset toimenpiteet on tarkoitus vahvistaa erosopimuksella perustetussa EU:n ja UK:n välisessä sekakomiteassa. Tavoitteena on, että sekakomitea koontuisi ja tekisi päätöksen hyvissä ajoin ennen 10.4.1998 allekirjoitetun Pitkänperjantain rauhansopimuksen 25-vuotisjuhlallisuuksia. Tätä varten EU:n yleisten asioiden neuvoston on määrä hyväksyä 21.3.2023 kaksi neuvoston päätöstä, joilla vahvistetaan unionin kannat erosopimuksen sekakomitean ja sen neuvoa-antavan yhteisen työryhmän kokouksia varten. Lisäksi puitteistoon sisältyy kolme tavallisessa lainsäätämisyksikössä erikseen käsiteltävää asetusehdotusta (terveys- ja kasvinsuojelutoimien (SPS-toimet), tulikiintiöiden ja lääkkeiden osalta), yksi komission täytäntöönpanoasetus (terveys- ja kasvinsuojelutoimien alalla) sekä useita suosituksia, lausumia ja julistuksia.

Puitteistossa on kyse yksinomaan toimista, joilla pyritään varmistamaan pöytäkirjan asianmukainen täytäntöönpano ja soveltaminen Pohjois-Irlannissa. Asian yleisen poliittisen merkittävyyden vuoksi valtioneuvosto antaa kuitenkin tällä E-selvityksellä puitteiston pääasiallisen sisällön eduskunnalle tiedoksi.

Suomen kanta

Suomi pitää pöytäkirjan täytäntöönpanosta saavutettua yhteisymmärrystä (Windsorin puitteisto) tervetulleena. Puitteisto pysyy sekä erosopimuksen että sen liitteenä olevan pöytäkirjan määräysten puitteissa ja on Suomen hyväksyttävissä.

Suomi yhtyy komission arvioon siitä, että Windsorin puitteisto vastaa Pohjois-Irlannin sidosryhmien ja elinkeinoelämän konkreettisiin huoliin EU:n sisämarkkinoiden yhtenäisyyttä

ja tulliliiton toimintaa vaarantamatta. Pöytäkirjan täytäntöönpanon ja soveltamisen aktiiviseen valvontaan on silti jatkossakin kiinnitettävä erityistä huomiota.

On tärkeää pyrkiä kokonaisvaltaisesti positiiviseen, vakaaseen ja vahvaan EU-UK-suhteeseen. Windsorin puitteisto edesauttaa osaltaan kokonaissuhteen kehittämistä. Suomi suhtautuu avoimesti ja rakentavasti EU-UK-suhteen kehittämiseen ja korostaa jatkossakin EU:n yhtenäisyyden merkitystä.

Pääasiallinen sisältö

EU-UK-suhde pohjautuu kahteen sopimukseen: 1.2.2020 voimaan tulleeseen UK:n erosopimukseen, jolla puretaan UK:n jäsenyyssajan velvoitteet ja sovitaan Pohjois-Irlannin rajan järjestämisestä, sekä kauppa- ja yhteistyösopimukseen (TCA), joka käsittelee EU:n ja UK:n nykysuhdetta. Sopimuksista TCA toimii pääosin tarkoitetulla tavalla. TCA jättää suhteen varsin etäiselle tasolle, mutta se sisältää runsaasti potentiaalia yhteistyön tiivistämiseksi monilla aloilla.

Irlantia ja Pohjois-Irlantia koskeva pöytäkirja (jäljempänä pöytäkirja) on erosopimuksen erottamaton osa. Pöytäkirjan tavoitteena on varmistaa, että vuoden 1998 rauhansopimusta (ns. Pitkäperjantain sopimus) kunnioitetaan, että vältetään niin sanottu kova raja Irlannin saarella, että saaren etelä- ja pohjoisosien välistä yhteistyötä voidaan jatkaa, eikä EU:n sisämarkkinoiden toimintaa vaaranneta. Pöytäkirjaa alettiin soveltaa siirtymäajan jälkeen 1.1.2021. Sen nojalla Pohjois-Irlanti on edelleen tavaroiden vapaan liikkuvuuden osalta EU:n sisämarkkinoilla, joiden toimintaa ja eheyttä EU:n on ehdottomasti suojeltava. Kovan rajan välttämiseksi Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä, päädyttiin ratkaisuun, jossa tulliraja on Irlanninmerellä. Pohjois-Irlannissa jatketaan näin ollen tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevan EU-lainsäädännön soveltamista, mutta Pohjois-Irlanti kuuluu kuitenkin UK:n tullialueeseen. Tämä tarkoitti, että vientiin Britanniaista Pohjois-Irlantiin tuli uusia merkittäviä asiakirja- ja tarkastusvaatimuksia EU:n sisämarkkinoiden suojelemiseksi.

EU-UK-suhde on ollut haastava johtuen pitkälti UK:n haluttomuudesta panna pöytäkirja asianmukaisesti täytäntöön. UK halusi neuvotella pöytäkirjan kokonaan uudelleen. Lisäksi UK:n hallitus teki 13.6.2022 Pöytäkirjaa koskevan lakiehdotuksen (Northern Ireland Protocol Bill), joka toteutuessaan jättäisi yksipuolisesti pöytäkirjan keskeiset osat soveltamatta. Lakiehdotuksen ja UK:n muiden laiminlyöntien johdosta EU pani osaltaan vireille useita pöytäkirjan puutteellista täytäntöönpanoa koskevia rikkomusmenettelyjä. Osana yhteisymmärrystä UK on luvannut pysäyttää Pohjois-Irlannin pöytäkirjaa (em. Northern Ireland Protocol Bill) koskevan lakiesityksensä käsittelyn, jolloin se raukeaa parlamentin käynnissä olevan istuntokauden päättyessä. Tämän myötä EU:lla ei olisi tarvetta viedä eteenpäin lakiehdotuksen pöytämisestä johtuvia rikkomusmenettelyjä.

Keskusteluja pöytäkirjan täytäntöönpanosta on EU:n ja UK:n välillä käyty pöytäkirjan voimaantulon jälkeen. EU:n jäsenvaltiot ovat olleet täysin yhteneviä kannassaan ja systemaattisesti tukeneet komission lähestymistapaa, joka perustui ratkaisujen etsimiseen pöytäkirjan mahdollistamien joustojen puitteissa. EU teki kattavan ratkaisupakettiehdotuksen lokakuussa 2021. Oltuaan pysähdyksissä helmikuusta 2022 lähtien keskustelut pöytäkirjan täytäntöönpanosta käynnistyivät uudelleen EU:n ja UK:n välillä syksyllä 2022. Pääministeri Sunak osoitti edeltäjiään joustavampaa lähestymistapaa ja Sunak ja komission puheenjohtaja von der Leyen pystyivät 27.2.2023 ilmoittamaan yhteisymmärryksen löytymisestä.

Yleisesti

Windsorin puitteisto koostuu useasta yhteisjulistuksesta, yksipuolisesta julistuksesta, päätöksestä, suosituksesta, säädösehdoituksesta, kantapaperista sekä poliittisesta julistuksesta. Puitteistolla helpotetaan UK:sta Pohjois-Irlantiin suuntautuvaa tavarakauppaa

samalla suojaten EU:n sisämarkkinoita. Puitteisto koskee tullimenettelyjä, terveys- ja kasvinsuojelutoimia, valtiontukia, tullikiintiötä, lääkkeiden saatavuutta sekä arvonlisä- ja valmisteverotusta Pohjois-Irlannissa. Lisäksi puitteistoon sisältyvät vahvennettu konsultatiomekanismi ja ns. Stormont Brake –häätäjarrumekanismi.

Keskeisenä instrumenttina puitteistossa sovittujen yhteisten toimien vahvistamisessa käytetään erosopimuksella perustetun sekakomitean päätöstä. Pöytäkirjaan tehdään kolme täydennystä, jotka perustuvat erosopimuksen 164 artiklassa annettuun mahdollisuuteen tehdä vuoden 2024 loppuun mennessä päätöksiä sopimuksen muuttamisesta ”virheiden korjaamiseksi, puutteiden tai muiden epäkohtien poistamiseksi tai sellaisiin tilanteisiin puuttumiseksi, jotka eivät olleet ennakoitavissa tämän sopimuksen allekirjoitushetkellä” ja joilla ”ei saa muuttaa tämän sopimuksen olennaisia kohtia”. Edelleen sekakomiteassa muokataan sen aiemmin tekemää päätöstä riskittömistä tuotteista sekä perustetaan tehostettu koordinaatiomekanismi arvonlisä- ja valmisteverojen osalta. Lisäksi hyväksytään joukko ei-sitovia asiakirjoja, kuten suosituksia, lausumia ja julistuksia, joilla indikoidaan osapuolten tahtotila toimien täyttämiseksi ja jotka muodostavat näin merkittävän osan ratkaisupaketista.

Yhteisymmärryksen mahdollistaneen Windsorin puitteiston elementit ovat hyvin lähellä sitä, mitä komissio jo lokakuussa 2021 UK:lle esitti. Peruslogiikka on joustojen ja suoja-toimien välinen tasapaino. Joustot ovat mahdolliset vasta, kun suojatoimet on saatu paikoilleen.

Pohjois-Irlannin sidosryhmien osallistaminen ja häätäjarrumekanismi

Puitteistossa sekä UK ja että EU sitoutuvat kuulemaan Pohjois-Irlannin toimijoiden ja sidosryhmien ääntä entistä paremmin. Molemmat osapuolet sitoutuvat parantamaan Pohjois-Irlannin edustajien mahdollisuuksia osallistua erosopimuksella perustettujen elinten toimintaan, kun ne käsittelevät Pohjois-Irlantia koskevia asioita, kuten pöytäkirjan ja puitteiston täytäntöönpanoa ja soveltamista. Lisäksi komissio sitoutuu erillisessä lausumassa informoimaan ja konsultoimaan Pohjois-Irlannin toimijoita ja sidosryhmiä hyvissä ajoin suunnitteilla ja valmisteilla olevasta Pohjois-Irlannin kannalta merkityksellisestä EU-lainsäädännöstä. Myös komission ehdotusten vaikutusarvioinneissa tullaan jatkossa aina tarvittaessa kiinnittämään huomiota Pohjois-Irlannin erityisolosuhteisiin sekä niitä koskeviin valmistelun aikana esitettyihin näkemyksiin.

Pohjois-Irlannissa sovelletaan dynaamisesti pöytäkirjan liitteissä lueteltua EU:n sisämarkkinoiden toimintaan liittyvää EU-lainsäädäntöä. Pöytäkirjan 13 artiklan mukaan täysin uuden EU-lainsäädännön soveltamisesta Pohjois-Irlantiin neuvotellaan aina erikseen omassa menettelyssään erosopimuksen sekakomiteassa, mutta olemassa olevaa EU-sääntelyä muuttavat tai sitä korvaavat EU-säädökset tulevat automaattisesti voimaan myös Pohjois-Irlannissa.

Pöytäkirjan 13 artiklaa täydennetään nyt lisäämällä siihen ns. Stormont Brake –häätäjarrumekanismi. Mekanismilla annetaan Pohjois-Irlannin edustajakokoukselle mahdollisuus reagoida tilanteisiin, joissa EU päättää joko muuttaa tai kokonaan korvata Pohjois-Irlannissa pöytäkirjan nojalla sovellettavaa EU-lainsäädäntöä. Edellytykset häätäjarrun käytölle ovat sekä ajallisesti että soveltamisalaltaan tarkasti rajatut. Mekanismia voidaan soveltaa vain, jos EU-lainsäädännön sisältöön tai soveltamisalaan tehtävistä huomattavista muutoksista aiheutuu merkittäviä ja todennäköisesti pysyviä vaikutuksia Pohjois-Irlannin yhteisöjen jokapäiväiseen elämään. Mekanismi koskee siis vain EU-säädöksiin tehtäviä uusia muutoksia, eikä sitä voida soveltaa jo olemassa olevaan EU-lainsäädäntöön.

Häätäjarrumekanismi on käytettävissä vain, jos Pohjois-Irlannissa on toimiva aluehallitus. Tällä hetkellä näin ei ole. Paikallisvaalit hävinneen unionistipuolue DUP:n vastustuksesta

johtuen Pohjois-Irlannin edustajakokous ei ole kyennyt kokoontumaan Belfastissa Stormont –nimisessä rakennuksessa normaalisti pidettäviin istuntoihin eikä esimerkiksi pääministeriä ja varapääministeriä ole kyetty nimittämään. Mikäli edustajakokous saataisiin toimintakykyiseksi ja kolmekymmentä vähintään kahdesta eri puolueesta tulevaa edustajaa katsoisi edellä kuvattujen edellytysten täyttyvän, voisivat he yksityiskohtaisella ja julkisella selvityksellä ilmoittaa UK:n hallitukselle haluavansa soveltaa hätäjarrumekanismia estääkseen EU-lainsäädäntöä muuttavan tai korvaavan säädöksen voimaantulon Pohjois-Irlannissa.

Mikäli myös UK:n hallitus katsoisi edellytysten täyttyvän, olisi sen tehtävä kahden kuukauden kuluessa kyseisen EU-säädöksen julkaisemisesta yksityiskohtaisesti perusteltu ilmoitus hätäjarrun käytöstä erosopimuksen sekakomitealle, joka tarvittaessa neuvottelisi asiasta. Sekakomiteassa EU:ta edustaisi komissio, mutta kokouksessa esitettävät EU:n kannat hyväksyttäisiin neuvostossa. Jos EU ja UK eivät pääsisi sekakomiteassa yksimielisyyteen EU-säädöksen voimaantulosta Pohjois-Irlannissa, ratkottaisiin mekanismin käyttöön liittyvät erimielisyydet erosopimuksen riitojenratkaisumenettelyssä, eli ensisijaisesti välimiespaneelissa. EU-tuomioistuimen rooliin ei tehty mitään muutoksia. EU-tuomioistuin pysyy siis edelleen EU-oikeuden tulkintaa koskevien riitojen ylimpänä ja viimekätisenä ratkaisijana.

Puitteistoon sisältyy myös kolme erikseen tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävää neuvoston ja parlamentin asetusta lääkkeiden, terveys- ja kasvinsuojelutoimien (SPS-toimet) sekä EU:n tullikiintiöiden käytön osalta sekä yksi komission täytäntöönpanoasetus, joka koskee SPS-toimia. Säästösten soveltamisala on rajattu vain Pohjois-Irlantiin ja siellä pöytäkirjan nojalla jo sovellettavaan EU-lainsäädäntöön.

Tullimenettelyt

Windsorin puitteiston tarkoituksena on helpottaa käytännön tasolla UK:sta Pohjois-Irlantiin suuntautuvaa tavarakauppaa yksinkertaistamalla menettelyjä ja vaatimuksia. Pohjois-Irlantiin vietävät tavarat erotellaan sen mukaan, onko niillä riski päätyä EU:n sisämarkkinoille vai ei. Puitteistolla laajennetaan riskittömien tuotteiden aiempaa määritelmää. Helpotukset koskevat vain riskittömiä tuotteita, jotka tuodaan suoraan UK:n muista osista Pohjois-Irlantiin, ja jotka on tarkoitettu siellä loppukulutukseen tai loppukäyttöön. Tällaisista tavaroista voidaan antaa täyden tulli-ilmoituksen sijasta supistettu määrä ilmoitustietoja tulliviranomaisille, kun kuljetuksen hoitaa erityisen luvan saanut valtuutettu kaupan alan toimija tai liikenteenharjoittaja. Riskittömiin tuotteisiin lasketaan jatkossa tavarat, joiden ei katsota olevan kaupallisen jalostuksen kohteena eikä tavaraan liity vaaraa, että se myöhemmin viedään unioniin, ja muutkin puitteistossa määritellyt edellytykset täyttyvät. Tullihelpotuksia saavat jatkossa myös muun muassa Pohjois-Irlannin kuluttajien vastaanottamat paketit (yrityksiltä saapuvat ja yksityishenkilöiden lähettämät), jos ne lisäksi lasketaan riskittömiin tavaroihin.

Windsorin puitteistossa luodaan uusi ”Trusted Traders” –järjestely luotettaville kaupan alan toimijoille ja valtuutetuille liikenteenharjoittajille. Järjestelyn kautta määritetään eri kriteerein ne yritykset, jotka voivat hyödyntää tullihelpotuksia. Helpotukset toimeenpannaan EU:n yksipuolisilla unionin säädöksiin tehtävillä kohdennetuilla muutoksilla. UK on sitoutunut myös markkinavalvontaan. Puitteistossa sovitaan lisäksi tehostetusta yhteistyöstä markkinavalvonnan osalta.

Tullisääntelyn osalta on olennaista tunnistaa tavarat, jotka ovat vaarassa päätyä unionin sisämarkkinoille ja tavarat, jotka eivät ole vaarassa päätyä unionin sisämarkkinoille. Siksi pääsyyllä UK:n tullin tietojärjestelmiin ja kauppiaiden valvonnalla on merkittävä rooli. Ehdotettujen yksinkertaistusten käyttäminen edellyttää UK:n sitoutumista tiettyjen suojatoimien käyttöönottamiseen, joilla suojattaisiin unionin sisämarkkinoiden ja tulliliiton eheyttä

ja häiriötöntä toimintaa. Ehdotetuilla muutoksilla ei katsota olevan merkittäviä Suomeen asti kantautuvia tullivaikutuksia.

Arvonlisä- ja valmisteverotus

Ehdotetut arvonlisäverotusta koskevat muutokset muun ohessa sallisivat UK:n soveltaa alennettuja verokantoja arvonlisäverodirektiivissä (2006/112/EY) säädettyä laajemmin sekä ottaa käyttöön helpotuksia esimerkiksi Pohjois-Irlannissa toimiville pienyrityksille. Ehdotettujen muutosten ei katsota merkittävästi lisäävän veropetosriskejä tai kilpailun vääristymää. Päätöksellä ei siten arvioida olevan välittömiä vaikutuksia Suomen arvonlisäverotukseen.

Ehdotetut muutokset koskevat valmisteverotuksen osalta ainoastaan alkoholiverotusta. Ehdotuksen mukaan olisi mahdollista myöntää menettelyllisiä helpotuksia Pohjois-Irlannissa toimiville alkoholin pientuottajille tietyin edellytyksin sekä verohelpotuksia majoitus- ja ravitsemusliikkeissä välittömään kulutukseen myytävien alkoholijuomien osalta edellyttäen, että EU:n vähimmäisverotasoa noudatetaan aina ja että unionin tuotteita ei syrjitä. Päätösehdotuksella ei arvioida olevan välittömiä vaikutuksia Suomen valmisteverotukseen.

Valtiontukien selvennykset

EU ja UK tekevät yhteisen julistuksen valtiontuista sekakomitean puitteissa. Yhteisellä julistuksella selvennetään EU:n valtiontukisääntöjen soveltamista Pohjois-Irlannin ja EU:n välillä tavarakaupassa ja sähkömarkkinoilla. Julistus lisää varmuutta olosuhteista, jolloin EU:n valtiontukisääntöjä sovelletaan. Edellytyksenä on, että UK:n myöntämällä tuella on todellisia ennakoitavissa olevia vaikutuksia ja suora yhteys Pohjois-Irlannin ja EU:n väliseen kauppaan. Julistus selkiyttää tilanteita, milloin UK:n myöntämät tuet eivät ole EU:n valtiontukupuitteiden piirissä ja valtiontukisäännöt tulevat todennäköisesti sovellettavaksi. Euroopan komissio ja UK antavat yksityiskohtaisen ohjeistuksen.

Terveys- ja kasvinsuojelutoimet (SPS)

Terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevalla asetusehdotuksella poiketaan Irlantia ja Pohjois-Irlantia koskevan pöytäkirjan liitteessä 2 tarkoitetuista elintarviketurvallisuutta sekä eläinten ja kasvien terveyttä koskevista EU:n säädöksistä sekä asetusehdotuksen liitteessä I mainituista EU:n säädöksistä. Asetusehdotuksessa säädetään myös erilaisista suojatoimista, joiden tarkoituksena on estää tavaroiden ja muiden tuotteiden päätyminen Irlannin tasavallan puolelle ja sitä kautta EU:n sisämarkkinoille. Samalla varmistetaan eläinten ja kasvien terveys, kansanterveys ja kuluttajien suojele.

Asetusehdotuksen perusteella yksinkertaistetaan vaatimuksia ja menettelyjä, jotka koskevat tiettyjen vähittäiskaupan tavaroiden tuloa Pohjois-Irlantiin muista UK:n osista ja jotka ovat tarkoitettu käytettäväksi Pohjois-Irlannissa. Tällaisia tavaroita ovat elintarvikkeet, jotka sisältävät eläin- tai kasviperäisiä tuotteita, myyntivalmiit lemmikkieläinten ruoat ja koirien purulelut, yhdistelmätuotteet, elintarvikekontaktimateriaalit sekä muut kuin istutettaviksi tarkoitetut kasvit. Lisäksi vaatimusten ja menettelyjen yksinkertaistaminen koskee lemmikkieläinten (koirat, kissat ja fretit) muita kuin kaupallisia siirtoja sekä istutettaviksi tarkoitettujen kasvien, siemenperunoiden ja maa- tai metsätalouskäytössä olleiden koneiden ja ajoneuvojen lähetystyksiä UK:sta Pohjois-Irlantiin.

Edellytyksenä edellä mainittujen vähittäiskaupan tavaroiden tulolle UK:sta Pohjois-Irlantiin on se, että ne ovat valmiiksi pakattuja että ne merkitään asetuehdotuksessa säädettyjen vaatimusten mukaan. Pohjois-Irlantiin muista UK:n osista matkustavien ja Pohjois-Irlantiin jäävien henkilöiden mukana olevien lemmikkieläinten muut kuin kaupalliset siirrot voivat tapahtua yksinkertaistetuilla matkustusasiakirjoilla. Istutettavaksi

tarkoitettujen kasvien ja siemenperunoiden on täytettävä asetusehdotuksessa säädetyt erityiset vaatimukset muun muassa merkintöjen osalta.

Asetusehdotus käsittää myös muuntogeenisten organismien (GMO) kuljetuksen UK:n ja Pohjois-Irlannin välillä siten, että asetusehdotus mahdollistaa GMO:ien kuljetuksen niiden välillä, mutta ei eteenpäin EU:n jäsenvaltioihin, ellei kyseessä ole EU:ssa hyväksytty GMO-tuote.

Asetusehdotuksessa siirretään komissiolle valta antaa tarvittavat täytäntöönpanosäädökset virallista valvontaa ja yksinkertaistettuja todistusvaatimuksia koskevista erityisistä säännöistä, joita sovelletaan, kun UK on tarjonnut tietyt takeet ja täyttänyt tietyt edellytykset, kuten terveys- ja kasvinsuojelutarkastustilojen rakentamisen ja niihin riittävät resurssit. Tilapäisten tarkastustilojen tulee olla valmiina 1.10.2023 mennessä ja lopullisten tilojen tulee olla käytössä 1.7.2025 mennessä.

Lääkkeet

Asetusehdotuksen mukaan Pohjois-Irlannissa laillisesti markkinoille saatetut uudet ja innovatiiviset lääkkeet tarvitsisivat vain Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännön mukaisesti myönnetyn myyntiluvan. Näiden lääkkeiden markkinoille saattamista ei sen vuoksi enää säänneltäisi komission myöntämillä EU:n laajuisilla luvilla. Pohjois-Irlannissa potilaiden saataville asetettavissa lääkepakkauksista kiellettäisiin unionissa käytössä olevat turvaominaisuudet, tai turvaominaisuudet on poistettava tai peitettävä. Jatkossa lääkepakkauksissa olisi oltava sanat "UK only". Ehdotuksen mukaan Pohjois-Irlantiin saa jatkossa tuoda UK:n osista lääkkeitä tukkuluvalla eikä tukkujen tarvitse enää pitää kirjaa lääkkeiden lähettäjästä.

Ratkaisuihin liittyy suojatoimia, joilla varmistetaan, että mitään Pohjois-Irlannissa markkinoille saatettuja lääkkeitä ei aseteta saataville missään jäsenvaltiossa. Näihin suojatoimiin kuuluvat Yhdistyneessä kuningaskunnassa myytävien pakkausten merkitseminen erityisellä merkinnällä "UK only", UK:n toimivaltaisten viranomaisten harjoittama jatkuva seuranta sekä komission mahdollisuus keskeyttää yksipuolisesti uusien sääntöjen soveltaminen, jos UK ei noudata velvoitteitaan.

Lääkkeet, jotka on laillisesti saatettu markkinoille Pohjois-Irlannissa ennen tämän asetuksen voimaantuloa ja joita ei ole pakattu uudelleen tai merkitty uudelleen kyseisen päivämäärän jälkeen, voidaan edelleen asettaa saataville Pohjois-Irlannin markkinoilla niiden voimassaolon päättymispäivään saakka ilman, että niiden on oltava erityissääntöjen mukaisia.

Tullikiintiöt

Windsor Framework –puitteiston osana EU muuttaa tariffikiintiöitä koskevaa asetustaan. Muutokset koskevat kahta teräskategoriaa (seostamattomasta teräksestä ja muusta seosteräksestä valmistetut kvarttolevyt sekä rautaa tai seostamatonta terästä olevat profiilit). Muutoksen myötä UK:sta Pohjois-Irlantiin vietäviin em. kahteen teräskategoriaan voidaan soveltaa EU:n tullikiintiöitä. Kiintiön ylittävään osaan sovelletaan EU:n suojatoimia (25 %:n tulli). Myös EU:n suojatoimiasetukseen tehdään vastaavat muutokset.

Jotta voidaan rajoittaa riskiä siitä, että asianomaisiin teräskategorioihin sovellettavia unionin tariffikiintiöitä kierretään tuomalla muista maista peräisin olevia samoja tuotteita, nämä tuotteet tulee lähettää suoraan UK:n muista osista. Tariffikiintiöiden mukaista kohtelua voidaan soveltaa myös, jos em. tuotteet vapautetaan vapaaseen liikkeeseen sisämarkkinoille. Tullikiintiön hyödyntäminen ei oikeuta käyttämään tullihelpotuksia.

Koska tarve tuoda Pohjois-Irlantiin UK:sta peräisin olevaa terästä, johon sovelletaan suojatoimenpiteitä tariffikiintiöiden mukaisesti, voi vaihdella ajan mittaan, annetaan komissiolle samalla valtuudet tehdä mukautuksia tuotelistaan tietyin edellytyksin delegoiduilla säädöksillä.

UK-suhteen kehittäminen

EU pyrkii positiiviseen, vakaaseen ja vahvaan suhteeseen UK:n kanssa. EU:n ja UK:n intressit ovat yhteneväiset Euroopan turvallisuutta ja monia globaaleja kysymyksiä koskien. Windsorin puiteiston nähdään asianmukaisesti täytäntöön pantuna edesauttavan osaltaan merkittävästi uuden sivun kääntämistä kokonaissuhteessa ja etenemistä myös suhteen muilla osa-alueilla. Tulevassa suhteessa UK:n oikeuksien ja velvollisuuksien on kuitenkin edelleen pysyttävä tasapainossa sekä suhteessa EU:n jäsenvaltioihin, että muihin kolmansiiin maihin. Tulevaa suhdetta voidaan kehittää useamman erillisen sopimuksen tai järjestelyn avulla, mutta tämä ei saa johtaa parhaiden palojen poimimiseen eri politiikkasektoreilta.

Parhaillaan EU ja UK käyvät Gibraltarin asemaa koskevia neuvotteluja. Asiasta on annettu eduskunnalle E-selvitys (E 99/2021 vp).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätösten aineellisena oikeusperustana on Sopimus Euroopan unionista SEU 50 artikla, joka toimii myös erosopimuksen oikeusperustana. Menettelyllisenä oikeusperustana on SEUT 218 artiklan 9 kohta, jonka nojalla neuvosto vahvistaa kv. sopimuksilla perustetuissa elimissä unionin puolesta esitettävät kannat. Neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä.

Kolmen asetusehdotuksen oikeusperustoina ovat SEUT 114 artikla (lääkkeet), SEUT 207 (2) artikla (tariffikiintiöt) ja SEUT 43(2), 114, ja 168(4)b artiklat (SPS, terveys- ja kasvin-suojelutoimet).

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentilla ei ole varsinaista roolia erosopimuksen täytäntöönpanossa. Se on pidetty asiasta informoituna SEUT 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti.

Puiteistoon liittyvien kolmen asetusehdotuksen käsittelyyn parlamentti osallistuu normaaliin tapaan tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Kansallinen valmistelu

UK-verkoston kirjallinen menettely 16.3.2023
Ulkosuhdejaoston kirjallinen menettely 17.-20.3.2023

Eduskuntakäsittely

Erosopimusta ja pöytäkirjaa on käsitelty tunnuksen E 125/2016 vp alla lähetetyissä kahdeksassatoista E-selvityksessä. Artiklakohtaisesti lopullinen sopimus ja pöytäkirja on avattu selvityksessä EJ 22/2019 vp.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei suoria vaikutuksia.

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

- Neuvoston päätös unionin puolesta sekakomiteassa esitettävästä kannasta (ST 7099/23 + ADD 1)
- Neuvoston päätös unionin puolesta neuvoa-antavassa yhteisessä työryhmässä esitettävästä kannasta (ST 7098/23 + ADD1)
- Neuvoston ja parlamentin asetusehdotus (lääkkeet) (ST6928/23+COR1)
- Neuvoston ja parlamentin asetusehdotus (SPS-toimet) (ST6931/23+COR 1+ADD 1, COR 1)
- Neuvoston ja parlamentin asetuksen muutosehdotus (tariffikiintiöt) (ST 6932/23+COR 1+ADD 1, COR 1)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Hanna Heikkilä/UM EUR-30, p. 0295 351 194
 Johannes Leppo/VNK, p. 0295 160 335
 Vilma Peltonen/EUE, p. +32 475 82 47 25
 Kristiina Kauppinen/UM KPO-10, p. 0295 351 826
 Aleksi Vakkuri/UM EUR-30, p. 0295 350 627
 Laura Peuraniemi/UM OIK-20, p. 0295 350 268
 Jukka Nikulainen/ UM KPO-10, p. 0295 350 485
 Petri Kuurma/ UM KPO-10, p. 0296 351 427
 Iris Hiltunen/ UM KPO-10, p. 0295 350 426
 Mary-Anne Nojonen/ UM KPO-10, p. 0295 351 494
 Upi Talsi/VM, p. 02955 30868
 Ritva Ruuskanen/MMM, p. 0295 2951 62291
 Elina Asola/STM, p. 050 567 5714
 Kirsi Törmäkangas/STM, p. 050 592 1183

VAHVA-tunnus

EU/311/2023

Liitteet**Viite**